

На основу члана 52 став 4 Основног закона о заштити на раду („Службени лист СФРЈ”, бр. 15/05), у сагласности са савезним секретаром за привреду,
Савезни савет за рад прописује

ПРАВИЛНИК
о заштити на раду у пољопривреди
(„Службени лист СФРЈ”, бр. 34/68)

I ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим правилником прописују се посебне мере и нормативи заштите на раду лица која врше пољопривредне радове и посебне мере и нормативи заштите на машинама, средствима и уређајима који се користе при вршењу пољопривредних радова.

Члан 2.

На машине, средства и уређаје за рад у пољопривреди примењују се и опште мере и нормативи заштите на раду прописани Правилником о општим мерама и нормативима заштите на раду на оруђима за рад и уређајима („Службени лист СФРЈ” бр. 18/67), ако овим правилником није друкчије одређено.

На локацију и распоред и на пројектовање и грађење пољопривредних објеката (машинских радионица, објеката за смештај трактора, машина и пољопривредног алата, складишта стајског и минералног ђубрива, стаја и др.) примењују се опште мере и нормативи прописани Правилником о општим мерама и нормативима заштите на раду за грађевинске објекте намењене за радне и помоћне просторије („Службени лист СФРЈ”, бр. 27/67).

Члан 3.

За вршење пољопривредних радова са средствима за негу и заштиту биља, могу се запошљавати само лица стручно оспособљена за такве радове и упозната са условима под којима се ти радови врше и опасностима које прете при тим радовима.

II ПОСЕБНЕ МЕРЕ И НОРМАТИВИ ЗАШТИТЕ НА МАШИНАМА, СРЕДСТВИМА И УРЕЂАЈИМА И ПРИ РАДУ У ПОЉОПРИВРЕДИ

1. Заједничке мере заштите на машинама и уређајима

Члан 4.

На тракторима, самоходним машинама и другим машинама за рад и уређајима, седиште за возача мора испуњавати следеће услове:

- 1) да обезбеди такав положај возача да су му доступне све команде и да му омогући несметан видик на све стране;
- 2) да заштити возача од испадања на неравнинама и при наглom окретању;
- 3) да омогући угодан положај тела и да се може подесити према висини и телесној тежини возача;
- 4) да омогући лако и сигурно управљање командама мотора и трактора;
- 5) да има уређај за учвршћивање седишта, који искључује неконтролисано помицање односно окретање седишта;
- 6) да својом конструкцијом (тапацирањем, уградњом опруга и амортизера) отклања неповољно деловање потреса и удараца до којих долази при раду и за време вожње.

Испред седишта мора бити подупирач за ноге и степенице за пењање односно силажење. Подупирач за ноге треба да буде на оној висини која ће омогућити угодан положај тела возача.

Ако је уз седиште или на блатобрану трактора уграђено још једно седиште, оно мора бити уграђено тако да онемогући испадање сувозача.

Члан 5.

Машине и уређаји на којима је предвиђено радно место за послужиоца, морају имати подесно седиште односно обезбеђено место за стајање са кога се лако и безопасно могу вршити пољопривредни радови.

Седиште за послужиоца из става 1. овог члана мора испуњавати услове из члана 4. став 1. тач. 2, 3. и 6. овог правилника.

Место за стајање послужиоца из става 1. овог члана мора бити постављено на чврстој платформи са храпавом површином и мора бити опремљено заштитном пречком (држачем) за придржавање послужиоца. Заштитна пречка мора, по потреби, потпуно обухватити радно место, ако је за односну машину односно уређај прикопчана друга машина (сејачица, дрљача, ваљак и сл.).

На машинама и уређајима из става 1. овог члана није дозвољена возња других лица, осим послужиоца.

Члан 6.

На тракторима, тракторским приколицама и другим самоходним машинама, морају се, у складу са важећим прописима, поставити сигнални уређаји, уређаји за осветљавање и кочнице.

Члан 7.

Трактори, самоходне машине и друге машине за рад и уређаји могу се употребљавати само ако су у технички исправном стању. Пред почетак већих пољопривредних радова (сетва, косидба, жетва, вршај) они се морају стручно прегледати.

Испитивање исправности трактора, самоходних машина и других машина за рад и уређаја (дневни и периодични прегледи), као и њихово одржавање и смештај (конзервирање), врши се на начин утврђен у општем акту радне организације.

Члан 8.

Ако се испитивање исправности односно оправка мотора трактора или друге машине врши у затвореној просторији, морају се применити одговарајуће заштитне мере, предвиђене важећим прописима за спречавање загађивања ваздуха и за спречавање прекомерне буке.

Члан 9.

При коришћењу разних врста погонских машина (електромотор, бензински мотор и сл.) за погон пољопривредних машина и уређаја (вршалица, сечкалица, машина за припремање сточне хране и др.) примењују се одговарајуће заштитне мере за безбедност лица на раду, у складу са одредбама правилника наведеног у члану 2. став 1. овог правилника.

Прикључивање електричних водава електромотора на електричне ваздушне воде могу вршити само за то стручно оспособљена лица, и то помоћу одговарајућих алата и направа и уз претходно предузимање одговарајућих заштитних мера (употреба личних заштитних средстава, заштитно уземљење и сл.).

2. Трактор

Члан 10.

За вршење пољопривредних радова под неповољним временским, земљишним и рељефним условима (киша, мраз, неравни терен и сл.), мора се користити трактор који има кабину у којој је уграђено седиште за возача а евентуално и седиште за помоћника возача односно сувозача. Кабина мора испуњавати следеће услове:

- 1) да буде изграђена тако да обезбеди сигурну заштиту возача у случају превртања;
- 2) да штити возача од временских непогода и прашине;
- 3) да буде изведена тако да не омета нормално извршавање радних операција;
- 4) да омогући добру видљивост на све стране, а посебно на прикључно оруђе;
- 5) да са бочних страна има врата са прозорима који се могу отворити. Прозорска стакла морају бити од секурита односно сличног материјала који омогућује добру видљивост и у случају лома не угрожава возача.

Трактор из става 1. овог члана мора имати уређај односно направу за лако намештање и скидање кабине.

Трактор точкаш, који се користи за рад под неповољним земљишним односно рељефним условима, мора имати заштитни рам, ако нема кабину. Рам треба да обезбеђује сигурну заштиту радника у случају превртања.

Трактор намењен за рад са оруђима за заштиту биља мора имати херметички затворену кабину, ако се за заштиту биља користе хемијска средства (отрови) наведена у Листи I која је саставни део Закона о производњи и промету отрова („Службени лист СФРЈ”, бр. 16/65).

Члан 11.

Конструкција трактора точкаша мора бити таква да омогућава додатно противоптерећење (баласт) предњег дела трактора.

Конструкција точкава трактора из става 1. овог члана мора бити таква да омогућава монтирање додатних елемената за несметано кретање трактора по меканом тлу (канци за вожњу, решеткастих точкава и сл.).

Члан 12.

Точкови трактора морају бити наткривени довољно широким чврстим лимом (блатобраном) који спречава упадање возача у простор између точка и тупа, трактора.

Гусенице трактора гусеничара морају бити наткривене чврстим лимом, и то најмање уздуж кабине.

Члан 13.

На тракторима намењеним за пољопривредни рад који се врши на терену (паддини) под нагибом већим од 20, мора бити уграђен показивач угла нагиба трактора. На показивачу морају бити обележене тачке дозвољеног нагиба и критичког нагиба (угао нагиба под којим се трактор преврће).

Члан 14.

Лако приступачни ротирајући елементи трактора (ременице, ремење, ланчаници, ланци, прикључно вратило и сл.), морају бити заштићени одговарајућим заштитним направама, у складу са одредбама Правилника о општим мерама и нормативима заштите на раду на оруђима за рад и уређајима.

Члан 15.

Корисници трактора морају прибавити техничку документацију и придржавати се писмених упутстава за руковање тракторима, која садрже нарочито податке о:

- 1) највећој дозвољеној вучној сили трактора;
- 2) највећем дозвољеном оптерећењу трактора који вуче прикључну машину а истовремено даје погонску снагу одређеним механизмима на тој машини;
- 3) углу нагиба терена на коме се неоптерећени трактор може кретати без опасности од превртања;
- 4) углу нагиба терена на коме се трактор са прикључном машином може окретати (вршити заокрет) без опасности од превртања.

Возач трактора дужан је придржавати се упутстава за руковање трактором из става 1. овог члана, а нарочито упутства у погледу највећег дозвољеног оптерећења трактора.

Члан 16.

Возач трактора (тракторист) за време вршења пољопривредног рада мора бити снабдевен одговарајућим личним заштитним средствима односно личном заштитном опремом за заштиту од хладноће, прекомерног излагања сунчевим зрацима, прашине, хемијских материја штетних по здравље, као и за заштиту од других неповољних утицаја на раду.

Члан 17.

Пре почетка пољопривредних радова који се врше са трактором, возач трактора мора прегледати трактор и проверити његову исправност. Ако квар на трактору настане у току рада, рад се мора обуставити док се квар не отклони.

Забрањен је рад са неисправним трактором.

Члан 18.

Мотор трактора може пуштати у погон само возач, или под његовим надзором помоћник возача.

Пре него што приступи пуштању у погон мотора трактора, возач мора проверити да ли се полуга мењача брзине налази у неутралном положају односно да ли је погон за вожњу на сигуран начин искључен.

Члан 19.

Док је мотор у погону забрањено је снабдевање трактора горивом и мазивом, као и рад на оправци трактора, осим регулисања мотора.

Пре него што сиђе са трактора, возач мора ставити полугу мењача брзине у неутралан положај односно мора на сигуран начин искључити спојницу.

Члан 20.

Лица под дејством алкохола не смеју управљати трактором нити се смеју возити на трактору односно приколици.

Возач трактора не сме примити на вођњу лица која су под дејством алкохола.

3. Самоходне машине и друге машине за рад и уређаји

Члан 21.

Радна места возача и послужиоца на самоходним машинама (комбајнима и сл.) морају бити заштићена настрешницама, кабинама или другим одговарајућим заклонима, ради заштите од неповољних атмосферских утицаја. Кабина мора испуњавати услове предвиђене у члану 10 овог правилника.

Члан 22.

Место на самоходној машини или уређају на коме се енергија преноси са једног механичког система на други и место на коме се врши технолошки процес у пољопривредној производњи, морају бити заштићена покретним или чврстим заштитним направама, заштитним направама за блокирање, аутоматским заштитним направама, уређајима за даљинско руковање и преношење материјала, као и другим одговарајућим заштитним направама.

Заштитне направе из става 1. овог члана морају испуњавати услове прописане Правилником о општим мерама и нормативима заштите на раду на оруђима за рад и уређајима.

Покретне делове самоходних и прикључних машина и уређаја који се не могу механички заштитити, треба обојити уочљивом бојом или на њима истаћи натписе који упозоравају на опасност.

Члан 23.

Самоходне машине и друге машине за рад и уређаји морају имати уграђене механизме за сигурно стављање ван погона оних делова који су у покрету.

Члан 24.

Ако је карданско вратило које служи за погон прикључних машина лако приступачно по целој дужини од прикључка на вратило мотора трактора до места спајања са прикључном машином, мора бити са свих страна, заједно са карданским зглобовима, заштићено штитником односно оклопом.

Члан 25.

Ако постоји опасност да радник на свом радном месту буде захваћен ротирајућим деловима машине односно уређаја, такви делови морају се заштитити односно оградити на подесан начин до висине од 2 m од пода стајалишта радног места.

Члан 26.

Оштри алати (секачи, ножеви и сл.) на самоходним и прикључним машинама морају бити за време мировања и у току транспорта заштићени тако да не представљају опасност за раднике (прекривени и сл.).

На машинама са брзо ротирајућим сечивима (крмни комбајн и др.) треба поставити штитнике, ради заштите радника који раде позади или поред такве машине од повреда које могу проузроковати захваћено камење, поломљени делови сечива и сл.

Члан 27.

Руда приколице трактора мора бити изведена тако да се прикопчавање односно откопчавање приколице може вршити лако и без опасности по радника који тај посао врши. На глави руде треба да буде изведено подесно хватиште за руку, ради лаког и сигурног прикопчавања и откопчавања.

Опруга на глави руде треба да буде заштићена лименом облогом, ради спречавања наношења повреде раднику који врши прикопчавање односно откопчавање приколице.

Забрањено је приколице са неисправним уређајем за прикопчавање прикопчавати за тракторе.

На задњој страни приколице треба, по потреби, да буду причвршћене лествице са рукохватом за сигурно придржавање при пењању и силажењу са приколице.

Члан 28.

При стационарном раду трактора (као погонске јединице), око погонског каиша мора се поставити ограда од дрвета (лако сложива ограда - маказе) или ограда од разапетих ужета.

За време рада погонског вратила трактора забрањено је скидати односно намештати погонски каиш на ременицу.

Члан 29.

Ако је трактор из члана 28. овог правилника на гуменим точковима, мора бити за време рада са погонским котуром и ременицом уземљен ради одвођења статичког електрицитета у земљу. Ако на трактору није предвиђен прикључак за уземљење, труп трактора треба спојити металном жицом са земљом која се претходно навлажи водом.

Члан 30.

При стационарном раду трактора за време вршидбе или другог сличног пољопривредног рада због чега постоји опасност од пожара због близине лаког запаљивог производа или материја, на отвор испусне цеви мотора трактора треба ставити челичне или месингане мрежице ради спречавања излаза варница и варничења, или на други начин отклонити опасност од пожара.

Члан 31.

Чишћење појединих делова машине и уређаја (косе, откидачких ваљака и сл.), као и растеређивање ланаца, ремења и сл., сме се вршити само при искљученом погону односних делова. Чишћење односно растеређивање појединих делова сме се вршити само помоћу подесних направа.

Члан 32.

Прикључна оруђа (плуг, дрљача, тањирача, ваљак) смеју се при раду оптерећивати само мртвим теретом. Вожња лица на прикључним оруђима ради оптерећења забрањена је.

При смештају оруђа са зубцима и сечивима (плуга, дрљаче и др.) из става 1. овог члана у просторије за смештај, зубци односно сечива морају бити на подесан начин заштићена (окретањем према доле или навлачењем штитника односно навлака).

Члан 33.

За време кретања трактора који вуче плуг, забрањено је стајати на плугу и уређају за прикопчавање.

Ако се плуг у току рада мора повремено чистити, чишћење се сме вршити само кад плуг стоји. Чишћење плуга за време рада забрањено је.

Забрањено је намештање раоника (лемеша) на плугу који је прикопчан за трактор са упаљеним мотором.

Члан 34.

Пре него што трактор крене, возач се мора уверити да се нико не налази између трактора и прикључне машине односно приколице. Полазак трактора возач мора објавити звучним сигналом (сиреном, трубом, гласом) или другим уговореним знаком. Пре него што заустави трактор возач мора дати звучни сигнал или други уговорени знак, ради упозорења лицима која раде на прикључном оруђу или седе у приколици.

Члан 35.

Возач трактора може дозволити вожњу на прикључној машини односно уређају само ако на њима постоји седиште или стајалиште.

Вожња на браницима или другим деловима трактора односно прикључне машине забрањена је.

Члан 36.

За време вожње трактора забрањено је искакати односно ускати у трактор, прелазити са трактора на прикључно оруђе, стајати на направи за прикопчавање или трчати око трактора.

Члан 37.

Земљиште на коме се пољопривредни рад врши ноћу мора бити осветљено тако да се са трактора и прикључног оруђа може имати јасан преглед у правцу кретања трактора и површине земљишта која се обрађује.

4. Вршалице

Члан 38.

Платформа око отвора за улагање снопља на вршалици мора бити израђена од чврстих дасака које могу сигурно издржати терет лица и материјала. Платформа мора имати ограду високу најмање 30 cm и изведену тако да се њене стране могу отворати на преклоп.

Ако горња конструкција вршалице служи као платформа за улагање снопља, она мора испуњавати услове из става 1. овог члана.

Површина пода платформе треба да буде изведена тако да спречава клизање по расутом зрневљу.

Поклопци на отворима за улагање снопља, изведени у равни платформе, морају бити израђени тако да могу издржати терет лица и материјала.

Члан 39.

Сви покретни делови вршалице (ременице и ремење и други ротирајући делови) који се налазе на висини до 2 m од тла, морају се са своје спољне стране заштитити на подесан начин (оклопом, жичаном мрежом, оградом и сл.).

На вршалицама на којима не постоје уграђене ограде за заштиту делова из става 1. овог члана, корисник вршалице мора такве ограде поставити пре почетка рада вршалице.

Члан 40.

Радно место са кога се врши улагање снопља у отвор вршалице мора бити на подесан начин обезбеђено тако да спречава упадање радника односно захватање делова тела радника при улагању снопова у отвор или добош.

Члан 41.

Заштитна капа на отвору за улагање снопља и друге заштитне капе на механичким деловима вршалице, које су смештене изнад платформе вршалице, морају бити добро причвршћене и подешене за лако и брзо скидање.

Члан 42.

Радни делови вршалице (бубањ, ваљци за увлачење, уређаји за самоувлачење) морају бити изведени тако да је искључена могућност повређивања улагача (храниоца) односно других радника који на платформи раде или се по њој крећу.

Члан 43.

Уређаји за регулисање рада вентилатора (дуваљке) и уређај за регулисање брзине кретања делова смештених у унутрашњости вршалице, морају бити на вршалици постављени тако да се са њима може лако и без опасности руковати.

Члан 44.

Жлебови за допремање снопља на платформу вршалице смеју се употребљавати само ако је одговарајућим мерама заштите онемогућено упадање радника у отвор за улагање снопља.

Члан 45.

За пењање на платформу односно за силажење са платформе вршалице морају се употребљавати сигурне лестве које су на доњем крају снабдевене шиљком односно подесном папучом или су на горњем крају снабдевене металним кукама.

Бочне стране лестве морају бити изнад нивоа платформе вршалице за 75 cm, ако на вршалици не постоји уграђен посебан рукохват за придржавање.

Ако су лестве причвршћене за вршалицу, пречке лестава морају бити од вршалице удаљене најмање 16 cm.

Лестве односно куке на лествама из става 1. овог члана не смеју се постављати у близини ротирајућих делова вршалице.

Члан 46.

Пре почетка рада сва запослена лица морају заузети своја радна места на вршалици. Почетак и завршетак рада погонске машине мора се објавити унапред уговореним звучним сигналом.

Подмазивање лежишта и намештање спалих каишева за време рада погонске машине и вршалице, забрањено је.

Члан 47.

Лица запошљена на одношењу ситне и крупне плеве (плевари, сламароши) морају бити снабдевена средствима за заштиту дисајних органа од прашине (респираторима и сл.) и средствима за заштиту очију (заштитним наочарима и сл.).

Улагач и његов помоћник морају за време рада бити снабдевени средствима за заштиту очију (заштитним наочарима, штитницима за очи и сл.). Ако су лица која раде на вршалици изложена сунчаним зрацима, она морају бити снабдевена средствима за заштиту од сунчанице (сламним шеширима и сл.).

Сва лица која раде на вршалици морају носити заштитну одећу (радну одећу), а жене морају носити и панталоне.

Члан 48.

На месту на коме се обавља вршидба забрањено је пушење и употреба отвореног пламена. Пушење, употреба отвореног пламена и слично, дозвољено је само на удаљености од најмање 50 m од места на коме се обавља вршидба, и то у правцу дувања ветра.

Члан 49.

На месту на коме се обавља вршидба мора се налазити у приправности ручна преносна пумпа за гашење пожара на вршалици односно апарат за гашење пожара у зачетку.

Пумпа из става 1. овог члана мора бити снабдевена цревом дужине најмање 2 m и мора увек бити напуњена водом.

Поред вршалице мора се налазити суд са најмање 200 l воде, две кофе и две мотке са чакљама дужине најмање 5 m.

Члан 50.

За време вршидбе забрањено је уживати алкохолна пића.

Лица у пијаном стању морају се одмах одстранити са места на коме се обавља вршидба.

Члан 51.

Лица која су склона или болују од несвестице, падавице, грчева мишића, вроглавице, наглувости, кратковидости и сличних здравствених недостатака, не смеју се запошљавати на вршалици.

Члан 52.

Ако се вршидба обавља ноћу, сва радна места морају бити добро осветљена.

Забрањено је употребљавати светиљке са отвореним пламеном.

5. Уређаји за балирање сена и сламе

Члан 53.

Уређаји за балирање сена и сламе морају бити израђени тако да се са њима може руковати без опасности од удара ручне полуге или од упадања у левак (отвор) на уређају за дотурање сена или сламе односно у простор рада клипа.

Ради отклањања таквих опасности, уређај за балирање сена и сламе мора имати јак поклопац чврсто спојен тако да се не може скидати. Поклопац може бити израђен на преклоп али тако да његов део изнад левка (отвора) са стране са које улази сено или слама не сме бити на преклоп.

Поклопац из става 2. овог члана мора да испуњава следеће услове:

- 1) да прелази бочне стране левка најмање за 10 cm на механизму за дотурање сена или сламе и ручне полуге;
- 2) да евентуални отвори на њему нису шири од 5 cm;
- 3) да одстојање између њега и горњих ивица страна левка (отвора) буде толико да се може не сметано убацивати уситњено сено и слама.

Члан 54.

Ради обезбеђивања лица од захватања механизмом за увлачење сена или сламе у левак (отвор) или за везивање, уређаји за балирање сена или сламе морају испуњавати и следеће услове:

- 1) да се горње ивице страна левка налазе најмање на 30 cm изнад механизма за дотурање или за увлачење сена односно сламе у левак;
- 2) да је отвор за убацивање уситњеног сена или сламе у левак снабдевен подесним поклопцем, ако бочне стране левка не омогућују увид у рад механизма за увлачење сена односно сламе у левак;
- 3) да се механизам за уношење, везивање и избацивање бала налази унутар ограде (оклопа) која омогућава увид у рад механизма. Ограда се мора лако отворати и у току рада се не сме скидати, а у затвореном стању мора да је сигурно подупрта. Отвори на огради не смеју бити шири од 3 cm;
- 4) да механизам за балирање има на подесном и безопасном месту уређај за укључивање односно искључивање погона који је са оградом функционално повезан тако да се механизам не може стави ти у погон док је ограда отворена;
- 5) да су игле за прошивање бала лако приступачне за удевање, а покретни делови механизма у близини игала да су покривени заштитним оклопом;
- 6) да је свака игла за прошивање бала по целом потезу свог хода с једне стране оклопљена одговарајућим штитником. Ако је при мировању игле размак између врха игле и канала већи од 2 cm, игла мора да је и са друге стране одговарајућим штитником оклопљена тако да оставља слободне ушице игле;
- 7) да код преса са ручним везивањем врх и ход игле буду најмање 5 cm удаљени од других покретних и непокретних делова уређаја.

Члан 55.

Ручке за паљење мотора на уређају за балирање сена или сламе морају бити смештене тако да лице које пали мотор буде заштићено од ротирајућих делова мотора.

Члан 56.

Кад се уређај за балирање сена или сламе налази у погону не смеју се увлачити руке у левак нити се поклопци смеју подизати или уклањати.

За време рада уређаја за балирање забрањено је стајање односно седење на поклопцима и заштитним оградама или на другим заштитним направама.

Члан 57.

Удевање игле и други потребни радови на уређају за везивање бала смеју се вршити тек пошто уређај за балирање сена или сламе буде заустављен односно искључен из погона.

Направе које спречавају испадање бала са водилице морају за време рада бити добро причвршћене, а смеју се уклањати само за време мировања механизма за везивање и избацивање бала.

Члан 58.

Поправке односно други радови на преси уређаја за балирање сена или сламе смеју се вршити тек пошто се замајац пресе на подесан начин обезбеди од окретања. После поправке пресе односно извршених других радова на преси, лице које врши паљење мотора или пуштање мотора у погон мора претходно проверити да ли је полуга за пуштање у погон у положају мировања пресе односно да ли је онемогућено неконтролисано кретање погонског уређаја пресе.

6. Машине за резање сена, сламе и друге сточне хране

Члан 59.

Машине за резање сена, сламе и друге сточне хране (у даљем тексту: сечкалица) морају бити конструисане тако да се са њима може лако руковати и у њиховој близини вршити радови (ношење и одношење материјала и др.) без опасности од захватања ваљцима за увлачење, ножевима за резање и погонским уређајима.

Члан 60.

Уложница испред отвора за улагање на сечкалици на моторни погон мора бити са свих страна заштићена пуном оградом. Ограда мора бити дуга најмање 60 см мерено од ножа, односно најмање 50 см мерено од првог ваљка којим се врши увлачење сточне хране.

Уложница испред отвора за улагање, ширине до 17 см, на сечкалици за ручни погон може бити заштићена пуном оградом дужине најмање 35 см мерено од ножа, односно најмање 30 см мерено од првог ваљка којим се врши увлачење сточне хране.

На сечкалици на ручни погон на којој улагач сам окреће точак са ножевима, довољно је да уложница буде заштићена пуном оградом дужине најмање 20 см мерено као у ставу 2. овог члана.

На месту улагања сточне хране бочне стране уложнице не смеју бити искошене на дужини већој од 20 см, нити то искошење сме бити веће од 1:3.

Члан 61.

Сечкалице на мотор или на ручни погон морају имати нараву (полугу и сл.) за сигурно заустављање погона уређаја за увлачење.

На сечкалици са потисним ваљцима, на којој није потребно материјал потискивати руком, направа за заустављање погона уређаја за увлачење може се налазити на месту са кога се врши улагање у отвор сечкалице.

Члан 62.

Ваљци за увлачење морају бити затворени и са доње стране корита сечкалице.

Погонски и водећи ваљци транспортних трака (ланаца), као и зупчаници транспортера са ланцима, морају бити снабдевени штитницима.

Уложница са транспортном траком мора бити са обе стране опремљена пуним штитником до висине највећег угиба траке (ланца), ако постоји могућност наношења повреда због захвата повратног дела траке.

Члан 63.

Ваљци, котури и крила са ножевима морају бити са горње и доње стране опремљени (оклопљени) пуним штитником.

Горњи део штитника мора бити изведен тако да се лако скида или преклапа ради чишћења, али да је искључена могућност да се за време рада сам помера или подиже.

Највећи дозвољени број обртаја ваљка, котура или крила са ножевима мора бити назначен на табlici причвршћеној на сечкалици.

Члан 64.

Ако се исецкана маса сточне хране преноси пнеуматским путем (вентилаторима или другим сличним уређајима), отвори за отклањање зачепљења у цевима морају бити од покретних делова сечкалице односно од вентилатора удаљени најмање 50 cm.

Вентилационе цеви за преношење исецкане масе морају бити добро причвршћене.

Члан 65.

Сечкалице морају бити, зависно од величине, постављене на стабилне и равне подове (темеље) а по потреби и добро причвршћене да се не померају. Радно место улагача мора бити на висини која омогућава несметан рад.

Члан 66.

Сечкалица се не сме пуштати у рад без заштитних направа на преносницима снаге.

За време рада сечкалице не смеју се вршити никакве оправке на кућишту вентилатора, елеватора и другим деловима сечкалице, нити се скидати заштитне направе на преносницима снаге.

За скидање и поновно намештање ножева не смеју се употребљавати кључеви који нису намењени за ту сврху.

Замајац сечкалице не сме се преуређивати или користити за ременице.

Члан 67.

За време рада сечкалице сечење сточне хране на потребну дужину сме се вршити само ако на сечкалици постоји уређај помоћу кога се дужина сточне хране при сецкању може мењати без опасности по улагача. Лице које мења дужину сточне хране при сецкању мора претходно упозорити улагача на промену брзине увлачења.

Члан 68.

Сечкалице на ручни погон које су накнадно реконструисане на моторни погон смеју се употребљавати само ако су на њима обезбеђене заштитне мере предвиђене овим правилником за сечкалице на моторни погон.

7. Уређаји за уситњавање пољопривредних производа

Члан 69.

Уређаји за уситњавање пољопривредних производа (млинови, пресе за грожђе и остало воће, стругачи за детелину, крунилице за кукуруз, дробилице за уљане погаче, резачи репе, машине за уситњавање кромпира и репе и др.) морају бити конструисани тако да се са њима може лако руковати и у њиховој близини вршити радови (улагање, одношење материјала и др.) без опасности од захватања покретних делова уређаја (пужног вретена, плоче, ваљка са ножевима, чекића, млинског камена итд.).

Члан 70.

Отвор за улагање у уређај за уситњавање пољопривредних производа мора имати левак који допире до пужног вретена, зубаца ножа и сл.

На улазу у левак дробилице или млина са ваљцима, каменом односно плочом, мора бити добро причвршћена заштитна направа (мрежа, решетка) која спречава улазак руке у уређај и кроз коју се може зачепљен уређај без опасности очистити (штапом и сл.).

Жлеб за одвођење уситњеног пољопривредног производа не сме бити лабав у дужини од најмање 50 cm мерено од излазног отвора на уређају.

Члан 71.

Број обртаја, а по потреби и смер обртања уређаја за уситњавање пољопривредних производа, морају бити назначени на таблици постављеној на уочљивом месту на уређају.

Број обртаја назначен на таблици не сме се прекорачити.

Члан 72.

За време рада уређаја за уситњавање пољопривредних производа не смеју се увлачити руке у кућиште уређаја у коме се налазе и покрећу делови уређаја (чекићи или камен, ножеви кидалице, транспортне траке, пужни и зубчасти преносници и сл.).

За набијање, одцепљивање, одстрањивање или одбијање уситњених производа морају се радницима ставити на располагање одговарајућа средства за рад.

8. Уређаји за наводњавање

Члан 73.

Делови уређаја за наводњавање (резервоари и цевоводи под притиском, пумпе, прскалице и сл.) морају бити конструисани тако да лица која са њима рукују не смеју бити изложена опасности по живот и здравље.

Члан 74.

На резервоару за наводњавање под притиском (хидрофору) мора бити назначен највећи дозвољени притисак изражен у Атн и садржина резервоара изражена у литрима.

На пумпи уређаја за наводњавање мора бити манометар са ознаком највећег дозвољеног погонског притиска (црвена црта).

Резервоар из става 1. овог члана мора имати сигурносни вентил.

Члан 75.

Поред мера заштите предвиђених овим правилником, на хидрофор се примењују и мере прописане за судове под притиском.

Члан 76.

Делови уређаја за наводњавање из члана 73. овог правилника морају се пре сваке употребе прегледати, ради утврђивања њихове исправности.

Неисправни делови уређаја не смеју се користити док се не отклоне кварови на њима (пукотине, лом, корозија и сл.).

Члан 77.

За време рада уређаја за наводњавање мора се повремено проверавати исправност сигурносних уређаја (осигуравајућих вентила, редукционих вентила, манометара и сл.). На осигуравајућим и редукционим вентилима не смеју се вршити никаква преиначења (допунско оптерећивање утега, појачавање опруга и сл.).

Члан 78.

Ако се за стварање притиска у уређају за наводњавање користи угљен-диоксид под притиском, боце са угљен-диоксиdom морају се заштитити од загревања и замрзавања и осигурати од превртања.

За стварање притиска у уређају за наводњавање не сме се користити кисеоник под притиском.

Члан 79.

Уређаји за наводњавање морају се после сваке употребе испрати чистом водом.

После истека временског периода у коме су коришћени, уређаји за наводњавање морају се раставити на делове и сви делови очистити, а пре смештаја и конзервирати.

Место одређено за смештај уређаја за наводњавање мора бити заштићено од дејства влаге, паре, варница, хладноће, нагризајућих материја и механичких оштећења.

Члан 80.

Уређаји за наводњавање морају се употребљавати и одржавати у исправном стању према упутствима произвођача таквих уређаја.

9. Алати и друга средства рада

Члан 81.

Пољопривредни алати са оштрицама, као што су косе, виле, српови, маказе, куке, тестере и сл., морају се пажљиво преносити, односно морају на превозном средству бити тако сложени да за време вожње не могу проузроковати повреде.

Забрањено је алате из става 1. овог члана бацати односно добацивати.

Члан 82.

Алати из члана 81. овог правилника морају се чувати у посебној просторији и одлагати тако да њихове оштрице не могу проузроковати повреде.

Пре давања на употребу пољопривредних алата, мора се проверити њихова исправност.

Члан 83.

Лестве које се употребљавају за бербу воћа, хмеља и сл., морају бити чврсте а њихови делови међусобно добро спојени и учвршћени.

Ако се при раду стабилност лестава не може обезбедити наслањањем на дрво или на други сличан начин, они се морају придржавати.

Покретне лестве морају бити обојене уочљивом бојом или обележене посебним знаком, ради упозорења на опасност при раду са њима.

Члан 84.

Гајбе, корпе, котарице и друга амбалажа која се користи при берби или сличном раду морају бити у исправном стању без поломљених дашчица, штрчећих ексера, окова, жица и сл., и морају имати сигурне дршке (ручице).

10. Спремнице за сточну храну и базени за стајско ђубриво

Члан 85.

Спремнице за сточну храну, као што су силоси, јаме за кувану храну, јаме за кишелење, подруми, трапови и цистерне за напајање, као и покривени базени за стајско ђубриво, морају имати отворе за природну вентилацију или уређаје за вештачку вентилацију.

Силоси морају имати и уређај за дезинсекцију.

Члан 86.

Пролази у спремницама за сточну храну морају бити ограђени, ради спречавања упадања у складишни простор.

Поред базена за стајско ђубриво преко 50 m³ морају се одредити посебна места са којих се може без опасности од повреда вршити ручно односно механичко пражњење базена.

Свака спремница мора имати чврсте вертикално уграђене лестве за силажење у складишни простор.

Одстојање између појединих места причвршћења лестава не сме бити веће од 2 m.

Одстојање између првог односно последњег места причвршћења и крајева лестава не сме бити веће од 75 cm.

Лестве дуже од 5 m морају имати леђну заштиту (леђобран) кроз коју се може пролазити. Леђобран мора бити постављен на висини од 2 m од пода (тла).

На улазу у спремницу или у близини улаза мора се поставити табла са упозорењем на опасност од гушења.

Члан 87.

Јаме за кувану храну, јаме за кишелење или за врење, као и цистерне за напајање, које су дубље од 1,3 m или су постављене поред пролаза, морају бити ограђене чврстом пуном оградом високом најмање 1 m.

Члан 88.

Ако је спремница из члана 87. овог правилника уграђена у под зграде, она мора бити прекривена чврстим покривачем, а отворено место на покривачу одређено за пуњење односно пражњење мора имати ограду предвиђену у члану 87. овог правилника.

Члан 89.

Улажење и бављење у јами за врење, за кишелење или за кувану храну, као и у базен за стајско ђубриво или у цистерну за напајање, дозвољено је само ако се проверавањем помоћу одговарајуће направе (гасног индикатора, пробне светиљке и др.) утврди да се у јами, базену односно цистерни не налази угљен-диоксид (CO₂). Ово проверавање се, по правилу, врши спуштањем индикатора или светиљке у унутрашњост јаме, базена односно цистерне.

Радник који врши проверавање по ставу 1. овог члана, мора бити везан за уже и мора бити под надзором другог лица ради брзог извлачења у случају гушења.

Радник који после завршеног врења врши чишћење и друге сличне послове у јами, базену односно цистерни из става 1. овог члана, мора бити снабдевен заштитном маском.

Јама, базен и цистерна морају се по испражњењу очистити од остатака хране односно течности, а по потреби и опрати.

Члан 90.

При руковању са јетким материјама за кишелење и врење сточне хране мора се поступати на начин предвиђен упутствима произвођача.

Члан 91.

Ако је сточна храна у јами смрзнута по површини, мора се смрзнути слој хране одстранити и тек онда храна извлачити. Забрањено је завлачити се под смрзнути слој односно прелазити преко шупљина смрзнутог слоја хране.

У покривени базен за стајско ђубриво не сме се ући пре него што се одстране накупљени штетни гасови. Накупљени гасови могу се одстранити проветравањем дувалкама или на сличан начин.

За време поправке базена из става 2. овог члана односно уређаја за вађење ђубрива из таквог базена, не сме се употребљавати светиљка са отвореним пламеном нити се сме пушити.

11. Рад са минералним (вештачким) ђубривом и средствима за заштиту биља

Члан 92.

Минерална (вештачка) ђубрива чувају се, по правилу, у одговарајућој амбалажи (папирнатим или пластичним врећама и сл.), и то у слојевима од највише 2 m.

Минерална ђубрива у расутом стању чувају се у посебном складишном простору, на подлогама од дасака које су од пода складишта уздигнуте за најмање 15 cm ради проветравања.

Чување ђубрива и примењивање заштитних мера при руковању са ђубривом врши се на начин предвиђен упутствима произвођача.

Члан 93.

Превоз минералних (вештачких) ђубрива у расутом стању (ринфуза) од складишта до места употребе мора се вршити превозним средствима која су обезбеђена од просипања ђубрива. Ако се превози у отвореним сандуцима камионом односно приколицом, ђубриво се мора покрити непропусним платном (непропусним материјалом).

Превоз минералних ђубрива која садрже примесе отровних хемијских једињења мора се вршити у херметички затвореним лименим судовима који су опремљени сигурним ручкама.

Члан 94.

Радници одређени од стране радне организације за руковање минералним (вештачким) ђубривима морају бити благовремено упознати са опасним својствима појединих врсти ђубрива и начином руковања, као и са мерама заштите које се при раду са ђубривом спроводе.

Члан 95.

На рад са минералним (вештачким) ђубривима, а нарочито са ђубривима која садрже отровна хемијска једињења, не смеју се распоређивати радници са испуцаном кожом или отвореним ранама на лицу, рукама и ногама односно са другим здравственим оштећењима.

При раду са минералним ђубривима, а нарочито при раду са калцијумовим цијанамидом, забрањено је уживање алкохола.

Члан 96.

При раду са минералним (вештачким) ђубривима радници морају бити снабдевени личним заштитним средствима односно личном заштитном опремом (гуменим рукавицама, заштитним маскама и сл.), зависно од услова рада и врсте ђубрива.

При раду са калцијумовим цијанамидом радници морају носити потпуно затворена одела. Откривене делове коже (лице, руке) треба премазати специјалном машћу.

Члан 97.

Минерална (вештачка) ђубрива не смеју се расипати односно растурати по јако ветровитом времену. Ако се минерално ђубриво расипа или растура при слабијем ветру, расипање односно растурање ђубрива мора се вршити у правцу дувања ветра.

Члан 98.

Хемијска средства за заштиту биља од болести и штеточина и хемијска средства за уништавање корова и штетних дивљачи (у даљем тексту: хемијска средства), опасна односно отровна по здравље и живот људи, морају се смештати у посебна складишта или у посебан складишни простор одвојен од других простора у којима су смештени материјали а нарочито у којима је смештена људска или сточна храна, сходно Правилнику о условима за производњу, пословање, држање и промет отрова и о начину вођења евиденције о производњи и промету отрова („Службени лист СФРЈ”, бр. 18/67) и одредбама овог правилника.

Складишта за хемијска средства морају бити удаљена од објеката за становање.

Гасовита и лако запаљива хемијска средства морају се ускладиштавати ван насеља у складу са важећим прописима.

Члан 99.

Складиште за хемијска средства мора имати предпростор. Улазна врата складишта морају бити чврста и са отварањем у поље. Врата складишта морају имати браву или катанац. На вратима мора стајати плоча са натписом: "Отров".

У складишту за хемијска средства морају се одржавати микро-климатски услови предвиђени упутством произвођача. Концентрација штетних гасова и прашине у просторијама складишта не сме да прелази границе максимално дозвољених концентрација (МДК) предвиђене важећим југословенским стандардом.

Члан 100.

Приступ у складиште за хемијска средства забрањен је неовлашћеним лицима.

Врата на складишту за хемијска средства морају бити закључана у време кад се у складишту не налази складиштар.

У складишту за хемијска средства забрањено је спавати, пушити, пити и јести. О оваквој забрани, као и о забрани из става 1. овог члана, мора се истаћи натпис на табли на улазу у складиште или на вратима складишта.

Члан 101.

Хемијска средства морају у складишту бити уредно сложена по врстама и морају бити смештена тако да се лако могу узимати са пода или са полица.

Складиштар мора бити упознат са штетним својствима свих ускладиштених хемијских средстава и при руковању са тим средствима дужан је строго се придржавати упутстава произвођача хемијских средстава и радне организације.

Члан 102.

Одредбе чл. 98. до 103. овог правилника односе се и на ускладиштење минералних (вештачких) ђубрива која садрже отровне примесе.

Члан 103.

Хемијска средства морају се чувати у оригиналној амбалажи, на којој мора постојати налепница (декларација) са подацима у смислу Правилника о поступку за издавање дозволе за стављање у промет средстава за заштиту биља, о начину паковања и декларисања и о контроли квалитета тих средстава („Службени лист СФРЈ”, бр. 43/65).

Ако са амбалаже при испоруци или у складишту нестане налепница (декларација) или она постане нечитљива, хемијско средство из такве амбалаже не сме се издавати на употребу док се не утврди његов садржај. Ако се садржај хемијског средства не може утврдити, такво средство се мора уништити.

При руковању хемијским средствима и при употреби хемијских средстава мора се поступати по упутствима произвођача хемијских средстава.

Члан 104.

На уређаје за употребу хемијских средстава (прскалице, запрашиваче, судове под притиском, цевоводе, пумпе, атомизере и др.), као и при раду са таквим уређајима, сходно ће се примењивати мере заштите предвиђене одредбама чл. 73. до 80. овог правилника.

Руковање хемијским средствима голим рукама забрањено је.

Члан 105.

После сваког пуњења уређаја за употребу хемијских средстава, мора се уклонити односно обрисати хемијско средство које је по њему проливано.

Посуде у којима се припремају раствори хемијских средстава не смеју се употребљавати за друге сврхе.

Члан 106.

Прскање, запрашивање, орошавање односно замагљивање хемијским средствима из авиона сме се вршити само помоћу посебног уређаја уграђеног у ту сврху у авион.

Хемијска средства допремљена на место узлетања авиона (аеродром и сл.) морају се смештати на за то одређено место обезбеђено од приступа неовлашћених лица.

Утовар хемијских средстава у авион не сме вршити пилот авиона.

Забрањен је лет авиона кроз маглу хемијских средстава.

После завршеног рада са хемијским средствима мора се затворити вентил на уређају за употребу хемијских средстава.

Члан 107.

Сви покретни и обртни делови на машинама за чишћење и дезинфекцију семена ради заштите биља морају бити обезбеђени подесним заштитним направама (оклопима, жичаним мрежама и сл.).

У радним просторијама у којима су смештене машине из става 1. овог члана, концентрација штетних гасова и прашине не сме да прелази границе максимално дозвољених концентрација (МДК) предвиђене важећим југословенским стандардом.

Члан 108.

Семе третирано хемијским средством мора се уносити у амбалажу директно из уређаја за употребу хемијских средстава, без посредства ручног рада.

Забрањена је ручна манипулација отровним хемијским средствима за заштиту семена.

Семе запрашено живиним препаратом, које је преостало од сетве или није употребљено за сетву из било којих разлога, не сме се употребити за људску или сточну храну нити се сме стављати у промет.

Члан 109.

Припремање хемијских средстава за употребу не сме се вршити на температури већој од 30 °С.

Хемијско средство треба припремити у оној количини која се може утрошити у току радног дана. Преостали раствор хемијског средства треба уништити или сачувати у обележеној амбалажи и обезбедити од додира неовлашћених лица.

Припремање хемијских средстава за употребу, као и просипање преосталог раствора хемијских средстава, не сме се вршити у близини бунара и стајаћих вода.

Члан 110.

Пре употребе хемијских средстава на већој површини земљишта морају се предузети мере упозорења на опасност тровања, и то обавештавањем лица која раде на суседним парцелама, обавештавањем становништва, уклањањем стоке, пчела и сл.

На прилазу површини земљишта која је третирана отровима мора се истаћи натпис: "Забрањен приступ - Затрована површина", са назначењем датума третирања. По престанку опасности упозорење се мора уклонити.

Заштитне мере предвиђене у ст. 1. и 2. овог члана морају се примењивати и при постављању отровних мамаца за уништавање биљних штеточина.

Члан 111.

Рад са хемијским средствима не сме се вршити при јаком ветру.

Прскање, запрашивање, орошавање односно замагљивање хемијским средством при слабијем ветру може се изводити само у правцу дувања ветра.

Члан 112.

Празна папирната или пластична амбалажа у којој се налазила отровна хемијска средства мора се спалити, а празна лимена или стаклена амбалажа згњечити односно развити а потом закопати. Уништавање односно закопавање амбалаже не сме се вршити у близини бунара и стајаћих вода.

Празна амбалажа која се враћа произвођачу чува се до отпреме у складишту за хемијска средства. Паковање и отпремање такве амбалаже мора се вршити према упутству произвођача.

Члан 113.

Одговорно лице које руководи пословима употребе хемијских средстава дужно је упознати раднике са својствима хемијских средстава, са начином руковања и са мерама заштите, као и упозорити на опасност у случају неправилног руковања.

Члан 114.

Лица која раде са хемијским средствима (при употреби) морају бити за време рада снабдевена личним заштитним средствима зависно од врсте послова и штетног дејства хемијског средства, и то:

1) за послове отварања посуда, за разређивање, мешање или претапање и пресипавање - гуменим рукавицама, гуменим чизмама, респиратором односно штитником за лице, комбинезоном и гуменом прегачом односно непропусним огртачем;

2) за послове примењивања хемијских средстава у стакленим баштама, осим аеросола или генератора за задимљавање - гуменим рукавицама, гуменим чизмама, капуљачом, респиратором односно штитником за лице, комбинезоном или непропусним огртачем;

3) за послове примењивања аеросола у затвореном простору - комбинезоном, капуљачом, гуменим рукавицама и респиратором;

4) за рад у хмељарници третираној хемијским средством до 8 дана - гуменим рукавицама;

5) за послове означавања тла ради прскања из авиона - комбинезоном, гуменим рукавицама, гуменим чизмама, гуменом прегачом, респиратором односно штитником за лице.

Члан 115.

Рукавице се морају при употреби навући преко крајева рукава заштитног одела. При употреби гумених чизама ногавице заштитног одела морају се навући преко сара чизама.

После завршетка рада рукавице и чизме морају се сапуном опрати у чистој води.

Члан 116.

Радницима који рукују са хемијским средствима мора се сваког дана обезбедити чисто заштитно одело. Ако се при раду знатније загађује одећа проливањем раствора хемијског средства, мора се радницима обезбедити и резервно заштитно одело.

Комбинезони и капуљаче морају се после сваке употребе од највише 6 радних дана заменити чистим.

Члан 117.

Оштећена лична заштитна средства (распарана, поцепана, пробушена и сл.) морају се одмах заменити новим.

Употреба оштећених личних заштитних средстава забрањена је.

Члан 118.

Радници треба у току рада чешће да испирају уста одговарајућим средствима за дезинфекцију, а обавезно пре јела, пића и пушења.

Изложене делове тела треба чешће прати чистом водом и сапуном. Део тела на који је проливано хемијско средство или који је попрскан хемијским средством, мора се одмах опрати чистом водом и сапуном.

За време рада са хемијским средствима не сме се пушити нити јести.

Члан 119.

Рад са веома отровним хемијским средствима не сме да траје дуже од 6 часова у току дана, и мора се изводити у два дела.

Рад са мање отровним хемијским средствима не сме да траје дуже од 7 часова у току дана.

Члан 120.

На рад са отровним хемијским средствима не смеју се распоређивати радници који нису претходно подвргнути специјалистичком лекарском прегледу.

Радници који раде са отровним хемијским средствима морају се у току тог рада једанпут месечно подврћи специјалистичком лекарском прегледу.

Лица млађа од 18 година, као и жене, не смеју се распоређивати на рад са хемијским средствима.

Члан 121.

Радницима са отвореним ранама (опекотинама, озледама, екцемима, свежим жуљевима и сл.), као и радницима у напиту стању, не сме се дозволити рад са хемијским средствима.

Радник који у току рада са хемијским средствима осети тегобе (слабост, главобољу и сл.), мора се одмах упутити на лекарски преглед.

Члан 122.

Ако се хемијска средства примењују на местима удаљеним од насеља, мора се обезбедити текућа вода и сапун за прање радника у току рада, алкална средства за испирање и неопходни антидоти.

За раднике који раде са хемијским средствима морају се обезбедити и купатила са топлим и хладном водом.

Истовремено односно заједничко купање радника који раде са хемијским средствима и осталих радника забрањено је.

Члан 123.

За смештај радне одеће и обуће, као и осталих личних заштитних средстава радника који раде са хемијским средствима, морају се обезбедити посебне просторије.

12. Рад у сточарству, рибарству и пчеларству

Члан 124.

Стајске просторије (стаје) у којима се држи стока треба да буду довољно простране, светле, проветраване, суве, умерено топле и изграђене тако да се у њима може лако одржавати чистоћа.

Под стајске просторије мора бити од материјала који спречава клизање и не упија мокраћу. Нагиб пода треба да буде подесан тако да мокраћа лако и брзо отиче у канализацију.

Висина стајске просторије мора бити у сразмери са дужином и ширином просторије да би се обезбедила довољна количина ваздуха. Таваница просторије треба да буде од материјала који обезбеђује термичку изолацију.

Испусти за стоку и за ускладиштење сточне хране морају бити у близини стајске просторије и са њом треба да буду повезани поплочаним путевима.

Непосредно уз стајске просторије треба да се налазе санитарни уређаји и просторије за смештај радника.

Члан 125.

Унутрашњост стајских просторија мора се добро проветравати природним или вештачким путем (кроз кровне вентилационе канале или отворе на зидовима и сл.).

Разбијена окна прозора или светларника на стајској просторији морају се одмах застаклити.

Члан 126.

Стајска просторија мора да има посебан пролаз за допремање сточне хране и посебан пролаз за раднике, изношење ђубрета и унутрашњи транспорт.

У стајској просторији у којој се дуж бочних зидова налазе корита (валови) за храњење стоке, мора се оставити довољно слободног простора за вршење послова и за кретање радника.

Члан 127.

У ходницима и осталим пролазним местима стајске просторије не смеју се остављати лопате, виле и друга средства рада.

Око радних места у стаји мора бити довољно слободног простора и таква места не смеју бити закрчена.

Члан 128.

За сваку врсту стоке морају се у стајској просторији изградити одвојени простори односно боксови.

Боксови за злоћудну стоку морају бити изграђени од чврстог материјала. Прилаз хранилишту (кориту, валову, јаслама) за злоћудну стоку мора се налазити ван бокса.

На прилазу боксовима за злоћудну стоку мора бити истакнут натпис: „Пази, гризе и удара”.

Боксови за бикове морају са једне стране имати чврст (ојачан) зид.

Члан 129.

Бикови од 12 до 14 месеци старости, који су одређени за расплод, морају имати носне алке.

У боксу стаје бик мора бити везан јаким оковратним ланцем или ременима за зид стаје, и то тако да удаљеност главе везаног бика од зида при натегнутом ланцу односно ремену не буде мања од 50 см.

Радник који тимари бика сме ући у бокс само ако је бик везан.

Ограда у коме се бикови слободно крећу мора бити направљена од чврстог и трајног материјала (гвоздених цеви, армираног бетона и сл.).

Члан 130.

Бик се мора водити помоћу ланца или ужета причвршћеног за улар. Бик који има носну алку мора се водити помоћу болне палице. Бик старији од 12 месеци који још нема носну алку, сме се водити само ако су му претходно очи засењене.

Члан 131.

За време испаше бик мора бити сигурно и чврсто привезан за гвоздени колац или други чврсти предмет.

Ако се мужа крава врши на испаша или на слободном простору, бикови се морају удаљити из стада односно од места на коме се врши мужа крава и чврсто везати или затворити у одвојени простор.

Члан 132.

Радник запошљен у стаји мора бити добро упознат са целокупним процесом рада на свом радном месту с обзиром да безбедност рада зависи од врсте стоке и пола, врсте узгоја, начина држања стоке, одређеног физиолошког стања у коме се стока налази, врсте посла, као и ћуди стоке и односа човека према стоци.

Члан 133.

При улажењу у бокс у коме се налази стока, радник се мора благовремено огласити.

Члан 134.

Улар, ланац или узде за које се стока води морају се у руци држати тако да се у случају опасности могу лако испустити (отварањем шаке). Улар се не сме држати обавијен око руку, тела и сл.

Члан 135.

Са стоком се не сме строго поступати нити се она сме дражити.
Кад се изводи или кад је упрегнута, стока која уједа мора носити брњицу.
Јашити стоку у води за време купања односно прања сме само лице које зна добро пливати.

Члан 136.

Оплођавање крупне стоке мора се вршити само у за то одређеном и ограђеном простору. За време оплођавања крупне стоке, не сме се улазити у ограђени простор.
Придржавање женке или мужјака сме се вршити само са спољне стране ограђеног простора односно оградe.

Члан 137.

Стока оболела од заразне болести или за коју се сумња да је оболела мора се држати у посебним просторијама. Такве просторије не смеју бити у непосредној близини просторија у којима је смештена здрава стока односно не смеју бити непосредно повезана са тим просторијама.

Улаз у просторију из става 1. овог члана дозвољен је само лицима одређеним за рад са болесном стоком и ветеринарском особљу. Лица која раде са болесном стоком не смеју улазити у просторије у којима је смештена здрава стока.

У просторијама из става 1. овог члана морају се налазити уређаји за прање руку и средства за дезинфекцију. На излазима из таквих просторија морају се налазити средства за дезинфекцију обуће. Лична заштитна средства, опрема за рад и други прибор не смеју се без претходне дезинфекције износити из таквих просторија.

На свим улазима просторије из става 1. овог члана морају се истаћи натписи са уочљивим упозорењима о врсти болести односно зарази, о забрани улажења и основним мерама предострожности.

Члан 138.

За рад са стоком оболелом од заразних болести, као и за рад на принудном клању стоке, уништавању односно укопавању или превозу стоке угинуле од заразних болести, могу се запошљавати само здрава лица која морају претходно бити упозната са опасностима које прете од појединих заразних болести.

Послови из става 1. овог члана морају се вршити по упутствима ветеринарског стручњака.

Непосредно по завршетку рада са стоком оболелом од заразних болести односно непосредно после принудног клања, уништавања, укопавања или превоза стоке угинуле од заразних болести, морају се руке опрати и дезинфиковати.

Лица која имају отворене ране или испуцану кожу на рукама не смеју се распоређивати на рад из става 1. овог члана.

Ако лице које је долазило у додир са стоком оболелом или угнулом од заразних болести осети на кожи свраб, болове или друге тегобе, мора се одмах упутити на лекарски преглед.

Члан 139.

Радници запошљени на раду у сточарству морају бити снабдевени заштитном одећом и обућом, и то: заштитним оделом или комбинезоном, кецељом, рукавицама и гуменим чизмама, жене морају бити снабдеване и марамима.

Радници запошљени на мужи крава и у манипулацији са млеком морају имати посебну заштитну одећу која се не сме носити при вршењу других послова у сточарству.

Члан 140.

При ђубрењу рибњака минералним (вештачким) ђубривом примењују се мере заштите предвиђене у чл. 92. до 97. овог правилника.

Члан 141.

За заштиту од влаге, хладноће, атмосферских падавина, инсеката и од других неповољних услова при раду у рибарству, радници морају бити снабдевени личним заштитним средствима односно личном заштитном опремом (бундом, кишном кабаницом, гуменим чизмама, рукавицама и др.).

Члан 142.

Кошнице са пчелама морају се постављати на места која су најмање 2 m удаљена од пролаза, путева и сл. Ако се у економском дворишту радне организације кошнице не могу поставити на местима са наведеним одстојањем од путева или пролаза, мора се поставити ограда (параван) висока до 2 m тако да се лет пчела усмерава изнад глава пролазника.

Члан 143.

При раду са пчелама (хватање односно прихватање ројева, рад око кошница, врцање меда и сл.) треба обазриво поступати а, по потреби, користити и заштитне маске и рукавице.

Члан 144.

Загревање односно топљење воска сме се вршити само у за то одређеним посудама и уређајима и уз предузимање мера заштите од пожара.

Пуњење отворених посуда за загревање односно топљење воска преко ознаке обележене на посуди забрањено је.

13. Транспорт у пољопривреди

Члан 145.

За утовар и истовар стоке треба да постоје посебни коридори, ограђене рампе са чврстим сводовима и сигурна транспортна средства.

На транспорт моторним возилима (трактором, тракторском приколицом, камионом и др.) у пољопривреди, а посебно на транспорт моторним возилима у кругу економског дворишта радне организације, примењују се мере заштите предвиђене Правилником о заштити на раду при одржавању моторних возила и превозу моторним возилима („Службени лист СФРЈ”, 55/65) и Правилником о заштити на раду при утовару терета у теретна моторна возила и истовару терета из таквих возила („Службени лист СФРЈ”, бр. 17/66), ако овим правилником није друкчије одређено.

III ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 146.

Постојеће пољопривредне машине, средства и уређаји који се користе при вршењу пољопривредних радова морају се ускладити са мерама и нормативима заштите који су прописани овим правилником у року од 3 године од дана ступања на снагу овог правилника.

Ако спровођење мера и норматива заштите који су прописани овим правилником захтева већа или посебна инвестициона улагања (реконструкција машина, средстава, уређаја и пољопривредних и грађевинских објеката), поступиће се у смислу члана 114. Основног закона о заштити на раду.

Члан 147.

Даном ступања на снагу овог правилника престаје да важи Правилник о хигијенским и техничким заштитним мерама при раду с пољопривредним машинама („Службени лист ФНРЈ”, бр. 54/47).

Члан 148.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу СФРЈ”.